

Uvodnik

Marijan Dovič

Ni v navadi, da bi v *Primerjalni književnosti* objavljali uvodnike, pa vendar sem se ob tej priložnosti odločil, da kot novi glavni in odgovorni urednik revije naredim izjemo in skušam bralcem prenesti nekaj razmišljanj. Razlogov za to je kar nekaj. Začeli bi lahko z dejstvom, da v bogati zgodovini revije skorajda ni preglednih prispevkov, ki bi se ozirali nazaj na prehojeno pot in skušali popisati, če že ne ovrednotiti pretekle dosežke – edina izjema tu sta »Bibliografsko kazalo Primerjalne književnosti« v prvi številki iz leta 1988, ki zajame dosežke prvega desetletja, in lapidaren zapis »Dvajset let revije *Primerjalna književnost*«, ki ga je ob koncu svojega dolgoletnega urednikovanja v drugi številki revije leta 1997 objavil Darko Dolinar. Medtem ko se utegne priložnost za tehtnejšo samorefleksijo ponuditi kmalu, saj se bliža štiridesetletnica izhajanja revije, vodi pričujoči zapis zlasti še neki namen – in ta je edini, ki se zdi resnično zadosten za prekršitev ustaljene prakse uredniškega (uvodniškega) molčanja. Ta namen je zahvala dosedanji urednici Darji Pavlič; kot bomo videli, so razlogi za takšno zahvalo številni in segajo onkraj konvencionalne vljudnosti.

Darja Pavlič je uredništvo *Primerjalne književnosti* prevzela kot tretja urednica in je revijo urejala od leta 2003 do vključno 2015 (torej polnih trinajst let); pred njo sta bila urednika le Darko Dolinar (1978 do vključno 1997) in Tomo Virk (1998 do vključno 2002). V njenem mandatu je *Primerjalna književnost* doživela velik razcvet, ki ga na zunanji ravni najbolj opazno zaznamuje porast obsega izdajanja. Če je Darko Dolinar ob sklepu prve dvajsetletnice, ko je revija izhajala dvakrat letno, ugotavljal, da so v posamezni številki izšle približno štiri obsežnejše avtorske razprave (šest številki je bilo pretežno tematsko zasnovanih), je ob koncu mandata Darje Pavlič v vsaki izmed treh letnih izdajah izhajalo krepko nad deset, celo nad petnajst znanstvenih razprav. K porastu obsega je izdatno prispevala uvedba dodatne, tretje številke revije (v resnici je izhajala druga po vrsti, kot »poletna«). Dodatna številka je bila sprva zasnovana kot tematsko zakrožena posebna izdaja, povezana z vsakoletnim mednarodnim komparativističnim kolokvijem, ki v organizaciji *Slovenskega društva za primerjalno književnost* v povezavi z *Mednarodnim literarnim festivalom Vilenica* neprekinjeno poteka od leta 2003 dalje. Prva takšna številka je bila *Literature and Space: Spaces of Transgressiveness* (2004), v celoti objavljena v angleškem jeziku, sledila ji je *Kosovelova poetika / Kosovel's Poetics* (2005). Ta je uvedla niz posebnih številki, ki so jih urejali gostujoči uredniki ali urednice in so bile dosledno dvojezične: vse razprave (običajno med 8 in 11) so bile objav-

ljene v slovenščini in angleščini. Zahteven tempo dvojezičnega izdajanja je trajal do leta 2012, ko je izšla tematska številka *Živo branje: Literatura, znanost in humanistika / Reading Live: Literature, Science and the Humanities*. Koncept je bil spremenjen z letom 2013: *Prostorski obrat v literaturi* s kar 16 razpravami formalno ni bil več oblikovan kot tematska številka, temveč kot (neekskluziven) tematski sklop, v katerem so bile razprave slovenskih avtorjev objavljene v slovenščini, razprave tujih avtorjev pa v angleščini. Na ta način so vse tri številke postale enakovredne, saj so se medtem tudi v obeh preostalih številkah (junjski in decembrski) razprave vse pogosteje družile v različno obsežne tematske sklope.

Opisana širitev zunanjskega obsega je odprla možnost, da se *Primerjalna književnost* loti raziskovanja tem, ki v slovenskem prostoru še niso bile deležne posebne pozornosti, ter posega na zelo različna področja literarne vede in sorodnih disciplin. Mednarodne konference, dvojezične objave in intenzivno delo s tujimi ustanovami so široko razpredli mrežo sodelavcev, tako da je v zadnjem desetletju revija sodelovala tako rekoč z najožjo elito komparativistike in sorodnih (zlasti filoloških) strok iz Evrope in tudi širše. Objavo v reviji si štejejo v čast tako rekoč vsi vidni domači strokovnjaki, vendar so vrata še vedno široko odprta tudi mladim, še neuveljavljenim raziskovalcem. Pri tem je posebna zasluga urednice, da je uvedla utečen recenzentski postopek, ki je kakovosten in primerno strog, razvila visoko kulturo sodelovanja med avtorji in uredništvom ter z letnikom 2007 prenovila še oblikovanje revije, ki danes deluje sveže, estetsko prepričljivo in bralcu prijazno. Obenem si je ob izdatni pomoči članov uredništva prizadevala za jasnost razpravnega jezika, razvoj in uveljavljanje slovenske znanstvene terminologije ter poenoten način navajanja literature (humanistični standard MLA) – tako pa ji je uspela tudi vključitev revije v referenčne mednarodne bibliografske baze podatkov. Zlasti uvrstitev v Arts and Humanities Citation Index (A&HCI) in Scopus sta prispevali k visokemu znanstvenemu ugledu revije, ki se odraža v dejstvu, da *Primerjalna književnost* danes v recenziranje prejema prispevke praktično z vseh kontinentov.

Kaj torej ostane novemu uredniku *Primerjalne književnosti* drugega, kot da se drži začrtane poti in morda le tu in tam popravlja kurz? Prva številka v letu 2016, s katero odpiramo že 39. letnik revije, prinaša le nekaj pretežno kozmetičnih sprememb, ki jih bodo bralci komajda opazili; nemara bo še najbolj opazna novotarija prehod od končnih opomb k sprotnim, ki ga motivira želja po večji prijaznosti. Avtorje velja opomniti na drobne novosti in dopolnila v navodilih (objavljena so v reviji in podrobneje na spletu). Vse pa želim vnovič spodbuditi k obiskovanju naše spletne strani, na kateri je mogoče dostopati do celotnih številk revije v formatu pdf – prek spletne strani našega izdajatelja *Slovenskega društva za primerjalno*

književnost (www.sdpk.si) ali neposredno (www.sdpk.si/revijaPKn); posamezni članki so v istem formatu na voljo tudi na partnerskem portalu *Digitalna knjižnica Slovenije* (www.dlib.si). V posebno veselje mi je še, da lahko najavim skorajšnjo dostopnost vseh, tudi starejših razprav (vse tja do leta 1978) v sistemu *Open Journal Systems* (OJS); vnašanje se namreč bliža koncu, s prehodom na to uveljavljeno platformo, ki podpira brezplačno javno dostopnost raziskovalnih rezultatov, pa bomo še trdneje zasedrali revijo v digitalnem znanstvenem svetu.

Skleniti želim z dvema pripombama, ki zadevata prihodnji obseg in jezikovno politiko revije. Realnost namreč kaže, da bi bilo obseg mogoče še naprej povečevati, saj dotok prispevkov stalno narašča. Vendar to ni naš cilj, saj je sedanji obseg revije več kot zadosten, dodatne obremenitve pa bi (neplačani) člani uredniškega odbora težko zmogli – četudi se nam s to številko v vlogi tehničnega urednika pridružuje Andraž Jež, ki nam bo delo nedvomno olajšal. Skušali bomo torej delovati proti trendu: raje objaviti nekoliko manj razprav, a bolj prečiščeno izbirati, izostriti merila in izbor še približati našim bralcem. Pri tem bomo seveda ohranjali kakovost kot najvišji kriterij ter zadržali pridobljeno kozmopolitsko širino, a obenem ustrezno upoštevali dejstvo, da je *Primerjalna književnost*, kot bi nemara rekli naši utemeljitelji, edini »organ« slovenske komparativistike; rečeno drugače, ni nobene druge revije, ki bi sistematično podpirala slovensko komparativistiko in razvijala njeno strokovno terminologijo. To ni nepomembno v današnjem globaliziranem znanstvenem svetu, kjer vse bolj štejejo le še tujejezične (angleške) objave. V to smer gre potemtakem tudi sklep, ki ga je uredništvo sprejelo glede jezikovne politike revije (in sicer po tem, ko smo poskusili s čisto angleškimi izdajami in izdajami, ki so bile v celoti dvojezične): slovenski avtorji naj razprave objavljajo v slovenščini, tuji pač v angleščini (oz. le izjemoma v kakšnem drugem jeziku), razmerje obeh pa bo uredništvo skušalo uravnovežiti. Podobno bomo ravnovesje iskali pri tematskih sklopih, kjer se soočamo z vse številnejšimi predlogi, ki bi zlahka zasedli celoten obseg revije: izbirali bomo le najboljše, a obenem pustili prostor »netematskim« raziskavam.

***

Pred nami je torej prva, spomladanska številka revije. Kot je za ta letni čas prikladno, jo uvaja sklop desetih razprav z naslovom *Ljubezen v filozofiji, literaturi in umetnosti*, ki sta ga uredili gostujoči urednici Špela Virant in Andrea Leskovec. Komur se tematika utegne zdeti neobičajna ali celo trivialna, bo ob branju tega sklopa prav gotovo zelo prijetno presenečen. Sledijo tri druge razprave – prva izmed njih, bogato ilustrirana, ob Rembrandtu in *Priliki o izgubljenem sinu* primerjalno posega v območje likovne teorije –,

številko pa sklene poročilo o študentski konferenci *Prva stran*, ki ga želim posebej izpostaviti, saj priča o intelektualni živosti mlade slovenske komparativistike. Letošnje leto je živahno tudi v Slovenskem društvu za primerjalno književnost, ki prvič podeljuje *Priznanje Antona Ocvirka* za najboljšo izvirno komparativistično monografijo zadnjih dveh let. Prejela ga je Alenka Koron za *Sodobne teorije pripovedi* (2014); nagrajenki čestitamo in napovedujemo objavo intervjuja v letošnji drugi številki. *Primerjalna književnost* mora ravno tako ostati živahna; in v resnici se ves čas pomlajuje, saj vanjo nenehno vstopajo mlajši avtorji, uredniki, gostujoči uredniki. Tudi to je, konec koncev, ena od potrditev odličnosti zapuščine prejšnje urednice. Zato se Darji Pavlič v imenu uredništva revije, katerega članica ostaja še naprej, iskreno zahvaljujem za izjemno opravljeno delo. Zlasti pa se zahvaljujem našim bralcem in naročnikom za zvestobo; uredniški odbor, v katerega resnično zaupam, me navdaja s prepričanjem, da vas tudi v prihodnjih letih ne bomo razočarali.